

ВЫТВОРЧАСЦЬ КАНТЭНТУ НА ТЭМАТЫКУ БЕЛАРУСКА-РАСІЙСКАГА СУПРАЦОЎНІЦТВА

I. M. Міронаў

*Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт,
бул. Кальварыйская, 9, 220004, г. Мінск, Рэспубліка Беларусь,
ilyamironovwark@gmail.com*

*Навуковы кіраўнік – В. І. Іўчанкаў, доктар філалагічных навук,
прафесар*

Артыкул прысвечаны даследаванню асаблівасцей кантэнтнага напаўнення медыятэкстаў аб беларуска-расійскім супрацоўніцтве, спецыфікі выкарыстання тэматычна ўніфікаванай лексікі і канцэптавай расстаноўкі фактаў у матэрыялах сродкаў масавай інфармацыі з гледжання дыскурснага аналізу. Актуальнасць тэмы абумоўлена актыўным ростам сумесных праектаў Беларусі і Расіі, што шырока адлюстроўваецца ў СМІ. Праблематыка асвятлення беларуска-расійскага супрацоўніцтва ахоплівае амаль усе сферы жыцця, што становіцца зыходнай крыніцай для семантычнага пашырэння лексічных палёў і закранае мадыфікацыю медыйнай канцэптасферы.

Ключавыя словы: кантэнт; медыятэкст; тэматычна ўніфікаваная лексіка; праблематыка СМІ; дыскурсны аналіз.

PRODUCTION OF CONTENT ON THE THEME OF BELARUSIAN-RUSSIAN COOPERATION

I. M. Mironov

*Belarusian State University,
9, Kalvariyskaya Str., 220004, Minsk, Republic of Belarus
Corresponding author: I. M. Mironov (ilyamironovwark@gmail.com)*

Research advisor – V. I. Ivchenkov, Doctor of Philology, Professor

The article is devoted to the study of the features of the content media texts on Belarusian-Russian cooperation, the specifics of the use of thematically unified vocabulary and the conceptual arrangement of facts in media materials from the point of view of discourse analysis. The topicality of the topic is due to the active growth of joint projects between Belarus and Russia, which is widely reflected in mass media. The problematic coverage of the Belarusian-Russian cooperation

covers almost all spheres of life, which becomes the starting source for the semantic expansion of lexical fields and affects the modification of the media conceptual sphere.

Key words: content; media text; thematically unified vocabulary; media issues; discourse analysis.

Апошнім часам усё больш павышаецца роля навін грамадска-палітычнай накіраванасці. Прафесар В. І. Іўчанкаў адзначае: «Маўленне журналіста, зафіксаванае на пісьме або ў аўдыявізуальных сродках, шматаспектнае і разнажанравае ў сваім праяўленні, спароджанае ў канкрэтных грамадска-палітычных і сацыяльна-культурных умовах, у гістарычным часе, у анталогіі сваёй вызначаецца глыбіннымі структурамі, якія і канвенцыйна (арбітарна), і гнэсалагічна, і прагматычна, і кагнітыўна рэпрэзентуюць мадэлі, стратэгіі, «вобразы» планавання, вытворчасці і праектавання на масавую аўдыторыю публіцыстычнага тэксту» [1, с. 3].

Ва ўмовах санкцый і міжнароднага ціску асаблівае роля належыць медыятэкстам на міжнародную тэматыку, якія выконваюць інтэгральную місію і кансалідуюць грамадства, ствараючы пазітыўны імідж Беларусі як раўнапраўнага суб'екта сусветнай інфармацыйнай прасторы. Навіны падобнага тыпу маюць асаблівае змястоўнае напаўненне, якое заключаецца ў пэўнай расстаноўцы акцэнтаў па тэме, блізкай для дзвюх краін-удзельніц перагаворнага працэсу, або ў пошуку таго, што робіць камунікацыю паміж імі бліжэй у розных аспектах. Лепшым прыкладам асаблівага кантэнтнага напаўнення з'яўляюцца медыятэксты аб новых саюзных праектах Беларусі і Расіі [2].

Дыпламатычная інтэграцыя Беларусі і Расіі доўжыцца не адно дзесяцігоддзе [3], а пасля нядаўніх падзей у свеце было новы імпульс. Саюзныя праекты падпісваюцца з зайздроснай рэгулярнасцю, што знаходзіць адлюстраванне ў навінах сродкаў масавай інфармацыі.

Кантэнтнае напаўненне медыятэкстаў на міжнародную тэматыку мае свае асаблівасці, якія адрозніваюцца ад кантэнту на іншыя тэмы. У першую чаргу, гэта звязана з тым, што міжнародная тэматыка патрабуе больш глыбокага ведання культур і традыцый розных краін. Медыятэксты аб беларуска-расійскім супрацоўніцтве абумоўлены гістарычнымі, культурнымі і эканамічнымі сувязямі паміж дзвюма краінамі. Важна ўлічваць, што Беларусь і Расія маюць мноства агульных інтарэсаў і каштоўнасцей, якія неабходна адлюстроўваць у кантэнце.

Адной з асаблівасцей інфармацыйнага працэсу з'яўляецца неабходнасць ўлічваць палітычныя інтарэсы дзвюх краін. Паведамленні аб новых візітах службовых асоб прадстаўлены ў форме ўзаемавыгаднага супрацоўніцтва

для абодвух бакоў [4]. Актуалізуецца цікавасць некалькіх удзельнікаў перамоўнага працэсу (у выпадку, калі гаворка ідзе аб партнёрстве Беларусі і пэўнага рэгіёну Расіі), іх уклад у развіццё партнёрскіх адносін больш высокага ўзроўню [5].

Паступова навіны аб беларуска-расійскім супрацоўніцтве адыходзяць ад палітычных тэм і пашыраюць сваё прадметнае поле на больш даступныя і аспектычныя для ўзаемнай інтэграцыі сюжэты: культура, спорт, гісторыя. Гэта адлюстроўваецца ў выбары лексічнага тэзаўрусу журналіста. «За кошт кантэкстуальных сем могуць рэалізоўвацца семы патэнцыяльныя з парадыгматычнага ўзроўню і стварацца ў тэксце канататыўныя сэнсавыя адценні значэння моўнай адзінкі, на аснове якіх развіваюцца вытворныя значэнні. У журналісцкім тэксце гэты працэс мае прынцыповую асаблівасць сваёй арганізацыі – тэматычную уніфікацыю, камунікатыўную цэласнасць: падпарадкаванне асноўнай камунікатыўнай мэце не толькі структуры, але і кампазіцыйнай звязанасці, сістэмнасці структурных кампанентаў. Публіцыстычны тэкст, такім чынам, мае монатэматычнае прызначэнне» [Дыкурс, с. 129]. У нашым выпадку тэматычна ўніфікаваная лексіка падпарадкавана адзінай камунікатыўнай мэце – стварэнню пазітыўнага іміджу добрасуседскіх адносін краін у Саюзнай дзяржаве. Удалым прыкладам гэтага можам лічыць нядаўні спецыяльны праект ад АТН, у якім вядзецца расповед аб сібірскім горадзе Краснаярск [6]. Тэмай практу, апроч чарговых новых інтэграцыйных праграм з расійскай Усходняй Сібір'ю, стаў характэрны факт з геаграфіі, паводле якога горад Мінск і Краснаярск, па сутнасці, аб'яднаны адной ракой. Стрыжнёвай дамінантай практу стала эфектыўная інтэграцыя ўсходнеславянскай супольнасці, агульнасць інтарэсаў, традыцый і аксеалагічных устаноў.

Шырока прэзентуецца ідэя інтэграцыі ў навінах культурнай тэматыкі. Абодва народы маюць агульны ўсходнеславянскі радавод, таксама ў гістарычным плане яны аб'яднаны агульнай трагедыяй падчас Вялікай Айчыннай вайны. У гістарычных матэрыялах услаўляюцца сумесныя подзвігі беларускага і рускага народаў, надаецца значная ўвага традыцыям і пераемнасці пакаленняў у супрацьпастаўленне недружалюбным краінам, маніпулятыўная прапагандысцкая машына якіх працуе на разбурэнне былой еднасці савецкага народа. Сумесныя практы знаходзяць у СМІ актыўнае асвятленне, тым самым абуджаючы ў моладзі гістарычную памяць, далучаючы яе да сапраўдных каштоўнасцей, вытокаў патрыятызму. Так, запуск «Цягніка Памяці» [7] сабраў тысячы паслядоўнікаў ідэі захавання і перасцярогі ад перапісвання агульнага гістарычнага мінулага Беларусі і Расіі. За час правядзення акцыі ў розных гарадах Беларусі яна атрымала шырокае асвятленне ў СМІ рознага ўзроўню масавасці – ад рэспубліканскіх газет да раённых выданняў [8].

У цэлым, стварэнне медыятэкстаў аб беларуска-расійскім супрацоўніцтве патрабуюць глыбокага ведання культурных і эканамічных асаблівасцей дзвюх краін, а таксама ўважлівага стаўлення да агульных каштоўнасцей і інтарэсаў. Пры правільным падыходзе такі кантэнт можа садзейнічаць умацаванню адносін паміж Беларуссю і Расіяй, якія за апошні час дэманструюць высокі ўзровень узаемнага партнёрства і добрасуседства. Эфектыўны тэкст можа быць створаны пры ўмове валодання журналістам комплексам прафесійных кампетэнцый. «Інфармацыя аб'ядноўвае, генерыруе новыя каштоўнасці і вартасці, што выразна вынікуецца прафесійнай дзейнасцю журналіста, грунтам якой з'яўляецца вербальная кампетэнтнасць, асабістая сацыяльная карціна свету, ментальная памяць, светаўспрыманне і творчае ўяўленне» [9, с. 156].

Такім чынам, медыявытворчасць кантэнту па беларуска-расійскім супрацоўніцтве выразна адцяняе ілакутыўныя абставіны і можа служыць удзячнай глебай для дыскурснага аналізу: выяўлення спецыфікі значэння слова ў тэксце – прырашчэнне сэнсу; змены / відазмяненні стылёвай прыналежнасці слова; функцыя тэкставага значэння ў лексікацэнтрычнай эпідыгматыцы і парадыгматыцы, кантэнтная значнасць слова як сродку мастацка-выяўленчай характарызацыі.

Бібліяграфічны спасылкі

1. *Гучанкаў В. І.* Дыкурс беларускіх СМІ: арганізацыя публіцыстычнага тэксту. Мінск: БДУ, 2003. 257 с.
2. *Домбровский А.* Половина белорусов выступает не за союзнические, а за партнерские отношения с Россией / Институт социологии при НАН Беларуси [Электронный ресурс]. URL: <https://socio.bas-net.by/polovina-belorusov-vystupaet-ne-za-soyuznicheskie-a-za-partnerskie-otnosheniya-s-rossiej/> (дата обращения: 22.04.2023).
3. История российско-белорусских отношений [Электронный ресурс] / ТАСС. URL: <https://tass.ru/info/15031153> (дата обращения: 11.04.2023).
4. Как российско-белорусское сотрудничество поможет решить задачу импортозамещения? БелТА [Электронный ресурс]. URL: <https://www.belta.by/economics/view/kak-rossijsko-belorusskoe-sotrudnichestvo-pomozhet-reshit-zadachu-importo-zameshchenija-550321-2023/> (дата обращения: 10.04.2023).
5. Встреча с губернатором Приморского края Олегом Кожемяко во Владивостоке. Посещение острова Русский [Электронный ресурс] / Официальный сайт Президента Республики Беларусь. URL: <https://president.gov.by/ru/events/poseshchenie-goroda-vladivostoka-vstrecha-s-gubernatorom-primorskogo-kрая-olegom-kozhemyako> (дата обращения: 09.04.2023).
6. Минск-Красноярск. Два берега одной реки | Интерес Беларуси в Восточной Сибири. Специальный репортаж [Электронный ресурс] / Агентство телевизионных новостей. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=9oeISA1W8z8> (дата обращения: 16.04.2023).

7. Беларусские и российские парламентарии продолжают подготовку «Поезда памяти» [Электронный ресурс] / СБ. Беларусь сегодня. URL: <https://www.sb.by/articles/beloruskie-i-rossiyskie-parlamentarii-prodolzhayut-podgotovku-poezda-pamyati.html> (дата обращения: 15.04.2023).
8. Школьники из Беларуси и России примут участие в проекте «Поезд Памяти» [Электронный ресурс] / Прыпяцкая праўда. URL: <https://narovlya.by/novosti/shkolniki-iz-belarusi-i-rossii-primut-uchastie-v-proekte-poezd-pamyati/> (дата обращения: 15.04.2023).
9. *Іўчанкаў В.* Журналістыка – прафесія асаблівай вербальнай адказнасці // Журналістыка ў суладзі з жыццём: да 90-годдзя заслужанага дзеяча культуры Рэспублікі Беларусь, д-ра філал. навук, прафесара Б. В. Стральцова: зб. навук. прац. Мінск: БДУ, 2016. С. 155–160.